

(Alsíus).

En conclusió d'aquestes mencions resulta grafia *Sel-* amb *e*, no sols en el testimoni més antic, 1019, sinó en altres 6 des dels Ss. XI a mj. XIII; i *Sal-* en 5 docs. des de 1245 a 1379. En la terminació: *-iġa* (grafiat *-ija*), *-iġia*, *-iġa*) en 9 testimonis des de 1019 a 1379; però *-igen* en un dels més antics (1180, el 2n. en data), i *-ige* 6 vegades en docs. de 1259 i 1359. En teoria, vistes aquestes dades tant una base *-ĪGIA* o *-ĒGIA*, com *-ĪĠINE* serien possibles; però el fet que *-ige(n)* es re-¹⁰ duïx normalment a *-iġə* mentre que un canvi de *-ija* en *-igen* fóra inexplicable (pitjor que insòlit) ja ens fa sentir alguna inclinació per a una etimologia amb aquest sufix llatí; i en tot cas amb *Sel-* i no pas *Sal-*, segons la documentació.

ETIM. Com que jo havia pensat en una etimologia fluvial, preguntant a un amic que vivia a Brunyola, i hi treballava en aquells boscos, em mostrà (1960) des d'un tossalet que el nucli de les cases i l'esgl. de Salitja eren apartades més d'un k. del curs del riu Onyar, que en aquells llocs és encara ben escàs: més aviat rierol o torrentera. Per això, en la meua nota sobre l'*Arieja* i *Arieja*, i els altres noms fluvials en *-ĒGIA* (*Btr. z. Nfg.* 1973, n. a p. 224) ja desestimava la idea que *Salitja* pogués tenir tal origen, aplicat a un radical *SAL-* com el que ha donat el riu alemany *Saale* (prop de Halle).

En canvi, fent cas dels indicis que he resumit de les mencions podem atènyer-nos a un mot llatí conegut: *SILIGO*, *-ĪĠINIS* 'mena de cereal, un forment de primera qualitat' (la «fine fleur» diuen els llatínistes francesos), car és un mot emprat per clàssics com Marcial (que amb els seus hexàmetres assegura l'escansió *silīgīne*); i mot mantingut en romànic per parlars rètics i abruzzesos (*REW*, 7917).

Com que Salitja és en terra de conreus, no hi ha escrúpol a veure-hi un NL que es refereixi a aquest tema, com *Ventafarina*, *Formenta*, *L'Espelt(a)*, *El Cruscat*, *Ordis*, *Segalar*. Cap escrúpol fonètic, car hi ha *-j-* unànime, no africada, en les mencions antigues; i més tard ja se sap que *calige* (*CALIGINEM*) s'ha tornat *calitja*, *PRURIGINEM* > *pruūtja*, *r(a)uti(t)ja*, *plaja* > *platja*, *mi(t)ja*; cert que a Girona es mantenen formes com *plaja*, però ni a Girona no manca l'africació en aquesta mena de mots (en algun cas els gironins van més enllà fins i tot, del cat. central: «*vatja home...*» els oïm).

Rebutjo altres possibilitats. Semblança vaga i casual amb el basc *zil(b)egi* «montes comunales» (Mitxelena, *Apell.*, § 614). Impossibile lligar amb el ll. *salix*, *-icis* 'salze', com somia *AlcM* (absurd morfològicament treure'n un mot en *-ija*, *-ige*). Un mot *salige* d'una manescalía del S. xv, ingredient d'una recepta per curar mals dels animals, m'havia fet pensar que fos un derivat de *sal* (*DECat* VII, 606b12) i amb aquesta base imaginava que el nom del poblet selvatà derivés d'un terreny salí o salabrós; però ara ja obliga a rebutjar-ho el fort predomini i major antiguitat de les *e*, en les mencions antigues *Seligen*, *-ija*; al contrari, és més fàcil que en l'hapax *Salige* de la manescalía, tinguem un altre tes-

timoni de *SILĪGĪNE* 'florete de farina', usada per polvoritzar aquelles ferides o ronya.

En fi, no silenciïm uns parònims occitans: *Salegie* o *Saliège* lloc-dit a l'Aude, te. Laurac [*Salegia* 1309] (Sabbathès); *Salège* llog. a l'Arieja (distr. St. Girons). La *Saliège* i *Salièges* pobles o NLL menors en el dept. Cantal (Amé). En tots tres tenim *Sal-* (no *Sel-*) i la terminació *-iège* o *-ege* tampoc no lliga amb la nostra; i com que no es presten a veure-hi noms fluvials en *-EGIA* (tots són poblats, no rius) més val fer-ne poc cas en el nostre problema etimològic com a vagues i inconnexos parònims (potser d'un compost amb el bc. *egi*, com en *Saneja*, art. infra).

¹ *Sant Dalmai* és mun. 1 k. al NO. de Salitja. *Bui-xalleu*, uns 10 al S. — ² Probablement *-igē* = *igen*.

Salitosa, *-itues*, V. *Salit* *Sàliva*, V. *S-* (misc. àr.)

²⁰ *SALL* (i *Sai*, *Saig*)

Vell nom de lloc de l'Alt Pallars, i el seu parònim *Sai*.

A la Vall d'Assua sota el poble d'Altron hi ha el Molí de *sâl*, vora el riu (que baixa allí de Llessuï, i engruixit més avall forma el riu d'Assua, afl. esq. de la Nog. Pallaresa). Vaig veure-hi (no sé si antic o refet) en la meua enq. de 1957.

MENC. ANT. 1518, parlant d'un habitant d'Altron, Surp o Rialb: «lo molí fariner que té a *Sayll*» (*Spill* de Castellbò, fº 114r); 1602, descrivint els encontorns d'Altron: «molendinum farinerium, situm in rivo de *Sall*» (*Capbreu* copiat a Rialb, 71r); 1645: «Font de *Sall*» un indret de la vall d'Assua, on també es parla d'un molí (en un altre capbreu copiat a Rialb, fº 44r).

ETIM. Ja la situació mostra que es tracta d'un post-verbal *sall* (del verb *salir* 'saltar' *SALIRE*) designant saltants d'aigua — un dels bastants consecutius en aqueix riu, de gran desnivell—, aplicat al molí que movia, i a un pont a prop del molí: el pont per al camí que des d'allí porta a Caregue. Que d'aquí nasqués un cognom és natural, de fet em consta *Saill* com cognom en un altre passatge de l'esmentat capbreu de 1602 (fº 64v). També deu ser en altres llocs (en el dicc. de rims de P. Marc, no sabem què és *Sall*); però almenys a Tremp, m'anomenaren un «carrer de *perè sâl*» (XVIII, 101.27).

Amb un nom tan breu es poden produir confusions, més fàcils que casual coincidència; però n'hi deu haver hagut, i n'hi ha, degudes a mera coincidència; si es tracta, però, de NLL i de la mateixa comarca, hem de comptar amb possible i real parentiu.

En particular, a Borén (25 kilòmetres al Nord d'Altron), *Sallato*, partida muntanyenca (xxxvii, 93.1). Podria ser un altre derivat de *SALIRE*, amb *-o* i *-t-* restant sorda pel pre-català de la regió (*E.T.C.* I, 122, 128): perquè hi va haver un *sallar*, variant del cat. *salir* (baldament fos d'ús tardà i secundari: *DECat* VII, 628b35-52); en tot cas *sallant* per *sallent* 'salt d'aigua' és genuí i molt estès pel nostre NO. (628a1-20); per